

ANALIZA: HAG BI TREBAO IMATI I PRAVO PRIVODJENJA OKRIVLJENIH

Author: [Chris Stephen](#)

Tribunal ne smije dopustiti da Zagreb i Beograd nastave s odugovlacenjem izrucenja osumnjicenih za ratne zlocine.

Protjece jos jedna godina i vec je sacinjen i novi godisnji izvestaj, u kome je predsjednik Tribunala Klod Zorda (Claude Jorda) - bez trunke vlastite krivice - bio prinudjen jos jednom ukazati na ono na sto se i inace cesto zali: da njegov sud nije u stanju raditi bez vanjske pomoci.

Rijec je o devetom godisnjem izvjestaju, koji je nedavno stigao pred Vijece sigurnosti UN-a i u kome je konstatirano da se Haski sud i dalje suocava s odavno poznatim problemom - odbijanjem Hrvatske i Jugoslavije da predaju svoje optuzenike.

Hrvatska jos uvijek pruza zastitu Janku Bobetku, svom nekadasnjem vojnom zapovjedniku, koji se tereti za ratne zlocine pocinjene prilikom napada na Medacki dzep (1993).

Na drugoj strani, Jugoslavija odbija predati 11 osumnjicenih osoba, medju kojima je i aktuelni srpski predsjednik, Milan Milutinovic.

Problem je posljedica cinjenice da Hag ne raspolaze nikakvim sredstvima kojima bi mogao primorati drzave da se povinuju njegovim nalozima.

I sam Zorda u svom izvjestaju precizira da takvu moc ima jedino medjunarodna zajednica. Optuznice i potjernice odavno su izdate, ali Hrvatska i Jugoslavija se na to ne obaziru. Jedino sto Zapad moze uciniti jeste da pribjegne odredenim vidovima pritiska.

Ispostavlja se da upravo to za Tribunal predstavlja stalni izvor problema: otprilike jednom godisnje, predsjednik ili glavna tuziteljica prisiljeni su da krenu na turneju po svjetskim prijestolnicama kako bi isposlovali podrsku za ovu ili onu vrst sankcija.

Doduse, takve su kampanje do sada uglavnom bile uspjesne. Tako je bivsa glavna tuziteljica, Luiz Arbur (Louise Arbour), uspjela uvjeriti NATO da tokom 1997. sudjeluje u hapsenju jednog broja osumnjicenih.

Cetiri godine kasnije, njena nasljednica Karla del Ponte (Carla Del Ponte) nagovorila je Vasington (Washington) da izvrši pritisak na Beograd. Posto joj je zaprieceno obustavom dalje financijske pomoci, Jugoslavija je Milosevica uhapsila, a ubrzo i isporucila Tribunalu.

I Hrvatskoj i Jugoslaviji ocajnicki su potrebne donacije, povoljni krediti i ostali oblici financijske pomoci. Otuda ce ih prijetnje uskracivanjima, po svoj prilici, dovesti u red.

Istovremeno, treba uzeti u obzir i cinjenicu da dosadasnja suradnja Zagreba i Beograda i nije bila toliko losa.

Hrvatska je prosljedjivanjem traženih podataka Tuzilastvu zapravo načinila u tom pravcu i nekoliko krupnih koraka. Ali su se vlasti našle u dilemi povodom Bobetka, kao popularne i utjecajne ličnosti čije bi izručenje svakako razbjesnilo nacionaliste.

Hrvatska ga za sada odbija predati. Umjesto toga hoda po tankoj zici: podnosi žalbu, koja joj vjerojatno neće biti usvojena, ali će njome makar biti kupljeno vrijeme.

I Jugoslavija ima sličan problem. Nova vlada je nestabilna, te stoga strahuje od sukoba s radikalnim elementima, a naročito s pripadnicima oružanih snaga za koje se vjeruje da pružaju zaštitu ključnim optuženicima, uključujući i Ratka Mladica (okrivljenog za masakr u Srebrenici).

Uprkos službenom insistiranju na trenutnom izručenju svih osumnjiceni, Hag bi mogao pristati i na izvjesno "vrludanje", naročito kada se radi o Milutinoviću. Naime, diplomati ne žele da on s položaja na kom se nalazi ode prije siječnja/januara (kada je to inače dužan učiniti), jer su zabrinute da bi novi izborni ciklus mogao izazvati porast političkih napetosti.

I tako nastaje spomenuti problem. Hag ne sebi smije dozvoliti prihvaćanje tvrdnji iz Beograda i Zagreba, po kojima za izručenje ne postoji povoljna politička klima. Uostalom, kao što je u svom nedavnom izlaganju pred Vijećem sigurnosti rekla i sama Del Ponte, "pravi" trenutak za tako nešto nikada neće ni nastupiti.

Na kraju krajeva, sve će zavisiti od Vijeća sigurnosti, kao tijela koje će se morati izjasni o tome da li će se posegnuti za prijetnjama i koliko bi ozbiljne te prijetnje trebalo da budu.

Ukoliko bi se državama na Balkanu dopustilo zadržati svoje osumnjicene, ugled Tribunala umnogome bi bio potkopan. Izricanje kazni Beogradu i Zagrebu dovelo bi, međutim, do slabljenja dviju vlada, koje su - i jedna i druga - u međuvremenu ipak pokazale da su privrzene demokraciji i međusobnoj suradnji. Odluka koja treba biti donijeta otuda neće biti nimalo laka.

Chris Stephen je šef ureda IWPR-a u Hagu.

Location: Croatia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/analiza-hag-bi-trebao-imati-i-pravo-privodjenja-okrivljenih>